

A gímszarvas (*Cervus elaphus* L.) agancs jellemzői és a testtömeg közötti néhány kapcsolat értékelése

Sápi Ferencné

Vadgazda mérnök alapképzési szak, levelező

Vadgazdálkodási és Természetvédelmi Intézet, Vadbiológiai és Vadgazdálkodási Tanszék

Belső témavezető: Prof. Dr. Csányi Sándor, tanszékvezető, Vadgazdálkodási és Természetvédelmi Intézet, Vadbiológiai és Vadgazdálkodási Tanszék

Dolgozatom célja, a zsigerelt súly, valamint a kor és a testtömeg együttes hatásának vizsgálata a gímszarvasagancsok néhány tulajdonságára vonatkozóan, valamint ezen hatások összevetése. Borsod- Abauj-Zemplén Vármegye, 203-as tájegység, 650300 vadgazdálkodási egységéből 108 db, valamint Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegye 109-es tájegységének 6 különböző vadgazdálkodási egységéből 73 db gím bika szelektív vadászatból származó adatait elemeztem. A vizsgálatokhoz felhasznált adatok: kor, zsigerelt súly, átlag szárhossz, 24 órás trófea súly, ágak száma. Az elemzéseket a teljes minták alapján, és korcsoportokra bontva is elvégeztem. Az adatok gyűjtését és előkészítését Microsoft Excel programmal, az elemzést IBM SPSS Statistics 30.0.0.0 szoftverrel végeztem. Az adatokat grafikusán ábrázoltam, az eltéréseket független mintás t-próbával vizsgáltam, majd korreláció, parciális korreláció és regressziós elemzéseket végeztem.

A bikák általános jellemzéséhez leíró statisztikai mutatókat számítottam. A különbségek vizsgálatát független mintás t- próbával elemeztem. Szignifikáns eltérést találtam; a szabolcsi bikák zsigerelt tömege 32,1 kg-mal, a 24 órás agancs súlya 0,71 kg-mal nagyobb.

A morfológiai jellemzők közötti kapcsolatot Pearson korreláció segítségével vizsgáltam. A kor és a 24 órás trófeasúly közötti korreláció a legerősebb kapcsolat mind a két minta alapján, ezt követi az átlag szárhossz, majd a zsigerelt súly, végül pedig az ágak szám. A zsigerelt súly esetében szintén az agancstömeg, majd az átlag szárhossz mutat erős, közepesen erős összefüggést.

A zsigerelt súly és a kor agancsra gyakorolt hatását parciális korreláció számítással és lineáris regressziós modellek segítségével elemeztem. Eredményeim alapján a kor nagyobb hatást gyakorol, a vizsgált tulajdonságokra, mint a zsigerelt súly. Ugyanakkor, a testtömeg a környezeti tényezők hatásán keresztül módosíthatja a kor által erősebben kontrollált folyamatokat. Vizsgálatomban ezt a hatást a borsodi terület eredményei jól mutatják. A

korlátozottabb erőforrásokkal rendelkező, nagyobb populáció sűrűségben élő bikák hátrányból indulnak, szorosabb kapcsolatot mutatnak a testtömeggel. A korrall gyorsabb ütemben, de rövidebb ideig gyarapodnak, és egy kiegyensúlyozottabb populáció egyedeinek méreteit soha nem érik el.

Ennek ellenére az eredmények hasonló folyamatokat is mutatnak. Úgy tűnik, hogy a különböző morfológiai tulajdonságok maximális mérete a korrall mind a két területen azonos sorrendben tetőzik. Először a felnőttkori testtömeg, majd az ágak száma, ezt követően a trófea hossza és végül az agancs súlya éri el legnagyobb méretét.